Број 46. У Новом Саду, у суботу 28. фебруара (13 марта) 1909. Година XLIV.

«Застава« излази сваки дан двапут, а та недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново!

XXXVI.

Био у Новом Саду грк Никола, који је продавао еспап не само у Новом Саду, него и трговцима у околини. Зато је и имао у дућану од сваког еспапа по две сорте. Онуамало бољу продавао је муштеријама из Н. Сада, а ону сасвим лошу, продавао је за даље крајеве Та да! Шта ти разуму

Но догодило се кад год, да су шегрти у непажњи хтели новосадским муштеријама да даду ону робу, која је била за околину. И онда је увек грк Никола јурнуо на њих и узвикнуо: Ама зевзече један, ово је роба за околину.

То је стара ствар и тога има сигурно и другде. Ал ево чега још нигде није било.

У Вел. Кикинди издају алмажани један лист, а зове се „Српски Глас.“ Тај лист је сасвим тако удешен као грк Николин дућан Један и исти број штампа се двапут. Башка за Кикинду, а башка за околину. Кад се нешто деси у околини, онда за околину спреме лист, у ком, мање лажу. Та да. Тамо свет боље познаје ствар. Али зато за Кикинду спреме од истог броја извештај у коме лажу по вољи, јер за бога, шта знају о том у Кикинди. Можеш им казати шта хоћеш. А кад се што догоди у Кикинди, онда у Кикинди продају бројеве који мање лажу. А за околину спреме бројеве који више лажу.

Ако не верујете да има таковог листа ево да видите. Узмите у руке најновији број „Српског Гласа“ број 17. од 25. фебруара ове године. Тамо се описује радикалски збор у Мокрину.

У 17. броју од 25 фебруара 1909. г. који је удешен за даље колину, (дакле за оне који су далеко од збора,) има реч по реч ово: „Било је 4 — 5 стотина учесника већином најгоре фукаре, која се полакомила на обећану поделу земље. (Чак су радикалски кортеши мерили ланце и забијали колце, да се зна докле ће чија бити!) и т. д.“

Дакле су околини причали да је на збору била већином најгора фукара. И да су радикалски кортеши обећавали тој фукари земљу, ако дођу на збор. И да су мерили ланце и забијали коље да боље преваре свет.

Но као што рекох то је за даље крајеве. Тај број нису ипак хтели да деле по Мокрину, а ни за Кикинду, јер је најмање 400 Кикинђана било на том збору.

За Кикинду и Мокрин спремили су алмажани други 17. бр. „Српског Гласа“ од 25. фебр. 1909. године. Тамо је отприлике све онако као у оном броју за даље крајеве, само се о Мокринском збору вели ово: „Било је 4—5 стотина учесника, већином обмануте сиротиње, која се полакомила на обећану поделу земље (чак су радикалски кортеши обећавали, да ће ускоро почети подела излаза, који ће се „на главу делити и т. д.“

Дакле као што видите! У броју који је спремљен за Кикинду и Мокрин нема да је била „најгора фукара,“ него се вели „обманута сиротиња.“ И тамо нема да су „радикалски кортеши мерили ланце и забијали колце, да се зна, докле ће чије бити.“ Него каже само то, да су радикалски кортеши обећавали да ће се ускоро почети делити излаз „на главу“ — Алмажани око „Српског Гласа“ мислили су, да ће ову другу лаж ипак пре моћи да прогутају Кикинђани и Мокринчани, но ону како су „радикали већ мерили ланце и ударили колце“. Та лаж је била за даље крајеве.

Но и алмажанима око „Српског Гласа“ догодило се овог пута оно, што и Грк-Николи. Разносачи из забуне почеше носити по Кикинди оне бројеве, који су били намењени за даље крајеве. А уредници „Српског Гласа“ завапише као и Грк-Никола: Ама зевзеци једни, ово није роба за Кикинду, него за даље крајеве. И потрчаше разносачи по Кикинди и почеше одузимати робу за даље крајеве и давати Кикинди оне листове, који су за Кикинду.

Ето тако изгледа „истина“ у „Српском Гласу“. Ето тако изгледа „часна борба“ наших алмажана Њихово начело гласи: Не можеш лагати баш свуда једнако. Али лажи где како можеш*.

*) У уредништву „Заставе“ налази се 17. број „Српског Гласа“ од 25. фебруара 1909. и то и онај за Кикинду и Мокрин, као и онај за удаљеније крајеве. (Пр ур. „Заст.“)

Парница због велеиздаје.

Загреб, 26. фебруара.

Данашња расправа отпочела је претресањем писма Адама Прибићевића учитељу Јоци Орешчанину. Писмо је најневинијег садржаја и оптужени Адам Прибићевић протумачио је сваку реч у њему. Говорио је дуго и говор његов био је од великог утиска.

Рекао је, да му је Јоца Орешчанин био најбољи пријатељ, да се с њиме увек разговарао и расправљао, како би својим радом што боље послужили заједничком идеалу: напретку народном на културром и економском пољу. Јоца Орешчанин био је наклоњен весељачком животу, Прибићевић га је у истом писму опомињао на задано обећање, да ће се клонити таквога живота. Говорио је затим, како се заноси основним мислима Христове науке, и како је велики поштоватељ идеја великога писца Достојевског.

Од детињства свога био је увек повучен и скроман Проживио је један живот душевних мука и напослетку се сав предао раду, ради којега се данас јавно оптужује.

У судској дворани владала је највећа тишина за време говора Адама Прибићевића и сви су присутни били под утиском тога говора. Само државни тужитељ Акурти није могао да буде миран, па је избацио неколико „мисли“ о рђавом утицају књига и таке неке ствари. А Акурти је здраво упућен у књижевност, онако по прилици као и у — историји. Разуме се, да је после његових умних примедаба настао у судници велики смеј.

После тога испитивао је државни тужитељ оптуженог о неким ситницама, које су биле исписане у нотесу окривљеног Адама Прибићевића. И изјавио је поново, да Настић није крунски сведок, јер и без његових обеда имаде се бајаги доста материјала, да се утврди велеиздаја оптужених.

После испитивања државног тужитеља ставља бранитељ др. Хинковић предлог, да се прочитају све одлуке, наредбе и закони, којима се признаје застава, грб, писмо и остала обележја српска, која је државни одветник оптужио. Акурти пориче, да је он оптужио обележја српска. Он их је означио само срествима велико-српске пропаганде. И сравњује их са унапред смишљеном злонамерном сликом, како поједини делови пушке нису опасни кад се раставе, али кад се саставе, онда богме може пушка и да пукне.

Хинковић тражи затим, да се прочитају неке историјске расправе и нека места учених историчара, којима се побија Акуртијево тумачење имена српског и имена влашког. Др. Хинковић ставља још неке предлоге и приговоре. Неке од њих прихватио је суд само деломично, а неће је сасвим одбити. Расправа је иза тога одгођена до сутрањег дана.

Рауховачка и франковачка штампа ванредно је озлојеђена на стране новинарске известитеље, што не извештавају своје листове онако, како би то Рауху ишло у прилог. Да своју озлојеђеност што отвореније покажу, издана је брзојавном загребачком уреду налог, да се заплене сви они брзојави страних известитеља, који откривају страном свету Раухов режим и праву сврху велеиздајничког процеса. Тако је дописнику „Дељи Телеграфа“ заплењено само једног брзојава 750 речи, а то се десило и другим дописницима. Па чак се дотични дописници и не обавештавају о тим запленама. А осим тога страни дописници не добивају уредно писма и обавештаје од својих листова. То их је и присилило, да против свега овог најенергичније протествују код загребачке поштанске дирекције. А притужили су се ради тога код својих конзулата.

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Отштета Србији у новопазарском санџаку

У Берлину мисле да знају, да Русија преговара са Турском, како би се један део земљишта новопазарског санџака дао Србији У Бечу држе, да то није искључено. Некоји знаци сведоче, да се између Русије и Турске заиста не воде преговори само ради бугарског, него и ради српског и других питања. Поводом тих преговора дошло је и до оне неочекиване дозволе турске владе, да се српски ратни прибор може увозити преко Турске; Русија ће пак пристати, да XXIII. чланак берлинског уговора, који се односи на Македонију, измене или сасвим брише У Бечу с тога мисле, да није немогуће, да ће Турска за ту услугу Русије пристати, да се Србији даде део земљишта новопазарског санџака. У осталом, да ли је тако, то ће се за који дан видети. А то „за који дан“ у Бечу држе, да ће бити тада, када Србија прво Аустроугарској одговори и када турски министар спољних послова на повратку своме из Петрограда дође у Беч. — Разумљиво је, да овакав начин отштете, као и уопће да Србија дође до отштете — неки не гледају радо. И већ траже, како би се то дало осујетити. У ту сврху служи свакако и писање берлинског листа „Фосове Новине“. Извештач тога листа из Скопља тобож упозорава велике силе, да не подупиру ту жељу Србије — да јој се даде део новопазарског санџака —, јер би то бајаги било од врло опасних последица по хришћанско становништво у санџаку. Тај извештач зна, како би у случају, да Србија добије део новопазарског санџака, Арнаути и Турци поклали све хришћане у санџаку. Па дакле — каже — у интересу „хришћанства и мира“ велике силе треба да напусте тај план. — Читав тај тобожњи извештај из Скопља врло је провидан.

Српски државни прорачун

Јуче је српској Народној Скупштини поднесен државни прорачун за 1909. годину. Министар финансија, Стојан Протић, своме образложењу истакао је, да је поднесени изванредни прорачун последица ванредних политичких и економских догађаја у овој финансијској години. Међу државним издацима има много ванредних ставака, које се свакако друге године неће поновити. Да би се успоставила финансијска равнотежа, влада је привремено одредила прирез од 25 постотака.

Ту ће одредбу повући, чим државни издаци спадну на редовну висину. Влада је изузетно узела у приходе и један део неуплаћене порезе. Успркос спољна положаја и кризе, коју је изазвала анексија са задовољством може гледати на свој финансијски положај. Док су у пређашња времена и најмањи догађаји јако утецали на финансијски живот државе, данас се положај Србије толико поправио, да ни велика иноземна криза није шкодила српским финансијама. Србија располаже готовином у новцу од 25½ милијона динара. Србија са својим повољним финансијским положајем може бити нарочито задовољна, када види, да много старије државе нису могле да поднесу ту кризу, а овамо су је саме изазвале и силом довеле у њу и Србију. Те су државе морале да употребе своје готовине, да би могле предузети ванредне мере. — Говорници свију странака изразили су своје задовољство на прорачуну и пуно поверење према финансијској политици владиној. Скупштина је једногласно у начелу усвојила прорачунски предлог.

Ратне припреме Србије.

Будимпештанским листовима јављају из Београда, како се већ од неколико дана држи велика војна конференција под председништвом војног министра Живковића. На тој конференцији суделује више генералштабних виших часника и виши часници, додељени војном министарству. До сада је решено, који официри да буду у случају рата заповедници, а више заповедника ће уклонити са досадањих им положаја. На јучерањој седници је министар Живковић изјавио, да су краљ и влада закључили да наставе оружање и да у томе погледу неће попустити никаквом притиску, долазио он с које стране. За који дан завршиће и оружање добровољаца, а ради њихова обучавања позваће резервне официре.

Помоћ Србији и Црној Гори са стране.

„Пештанском Лојду“ јављају из Цариграда, да је синоћ пропутовало онуда 200 руских козака са два официра, који иду као добровољци у Србију. Очекује се, да ће ових дана у појединим одељењима приспети остали добровољци из Јужне Русије и Кавказа.

„Будапешти Хирлапу“ пак јављају са Цетиња, да је онамо приспело 20 руских и 5 талијанских официра. Сви ови официри добиће заповедничка места код топништва. Црна Гора има данас 14 батерија, а све их је добила од Италије. Више талијанских официра висока положаја отпутовало је на границу, да прегледе батерије.

Превоз српског ратног прибора преко Турске.

Из Цариграда јављају, да је турска влада на заузимање Русије дозволила, да се српски ратни прибор делимично увози преко Солуна. Дозволила је, да се у мањој количини може превозити и динамит, који је одређен за руднике.

Српске добровољачке чете.

Будимпештанским листовима јављају, да је по извештају српског народног одбора за одбрану до сада потпуно наоружано дванајст хиљада српских четника. — Од ових су шест хиљада Срба из Мађедоније, 4 хиљаде из Србије и 2 хиљаде Арнаути. Један део чета послан је на босанску границу између Љешнице и Ивањице, други део према новопазарској граници између Рашке и Куршумлије, а трећи део у околину Врање. Чете предводе 20 мађедонских војвода, прекаљених већ борбама и 20 српских редовних официра. Четници су наоружани брзометним пушкама са 5 метака и разним бомбама. Одело им је народно. Сваки четник осим хране добија дневно 1 и по франак. Србин милионар Ћеловић, који је пореклом Бошњак, пре неколико недеља ставио је српском војном министарству 1 милијон франака на расположење, а сада 300 хиљада франака народном одбору за одбрану под условом, да се тај новац употреби на организацију и издржавање чета.

Шта су они желили

„Пештански Лојд“ има из Загреба вест, како је тамо ухапшен др. Жарко Миладиновић, кад је седео у „народној кафани“ и разговарао са више бранитеља у велеиздајничком процесу. И још се вели, како је др. Жарко Миладиновић предан гарнизонском суду. Цела ова вест је лажна Ми смо већ донели са поуздане стране, да је др Жарко Миладиновић отишао у Загреб и право у државно одветништво, те се пријавио Ту је одмах задржан у притвор, и суд је по том донео одлуку, да се задржава у истражном затвору. Поменута вест „Пестер Лојда“ доказује само жељу са неке извесне стране, на чему се можда и радило, али на вељу жалост њихову она им је остала пуста.

Срби посланици из Старе Србије код великог Везира.

Пишу нам из Цариграда: Посланици у отоманском парламенту, Александар Перлић из косовског, Др Јанићије Димитријевић из битољског вилајета, са својим другом послаником из Плевља Васфи-бејом посетили су у два маха великог везира Хилми пашу, који их је врло љубазно примио и пажљиво саслушао. На представку Парлића, везир је телеграфски наредио косовском валији да се све српске школе у рашко призренској епархији, које су затворене, отворе Димитријевић је учинио представку против покушаја бугараша да отму српске манастире Зрзе и Слепче у прилепској области, а Васфибеј је захтевао, да се невино ухапшени рођаци убијеног Данила Шећеровића пусте из затвора, а да се ухапсе праве убице Данилове. Велики везир је обећао проучити та питања и одмах издати потребна наређења властима.

Убитачни лекови.

Често долазе нашим ратарима путници или писмене понуде на разне лекове и многи се поведе и повује таким шпекулантима и за своје крваво стечене паре купи себи б ду и невољу. Таки штетни и убитачни су лекови и они прашкови за гојење стоке Ти лекови и прашкови не, да су корисни, него су шта више убитачни Таких творница има највише у Будимпешти, које праве те опасне лекове И ових дана пронађене су две таке творнице, које су већ више пута биле и оглобљене Сад је министарство пољопривреде издало строгу наредбу, да власти припазе на ове злоупотребе и ако се где нађе, да одмах заплене а против тих распродаваоца покрене кривични поступак Само се они лекови смеју продавати, који су дозвољени од споменутог министарства. Треба се чувати од таких спекуланата који хоће без зноја и тешког рада господарски да живе.

Пао у клопку.

Варга Михаљ пештански полицај пошто је био на допусту, обуче се у грађанско оделу и пође у шетњу. Касно у ноћ враћајући се кући преко Јосифове улице, где на једном ћошку искочи пред њега једна особа са ножем у руци и повиче — новце дај или сада ћеш умрети. Полицаја, овај изненадни напад ни мало није збунио, већ хладнокрвно одговори, да новаца нема али драге воље примиће га на ноћиште. Овај одговор у часу доведе нападача у забуну, што полицај згодно употреби и ухвати га за обе руке тако, да се разбојник није могао ни мићи Оне могућен на напад испусти нож из руке а полицај га још јаче стегне и приведе га најближем полицајном звању.

Највећи сат на свету.

У Швајцарској довршује се једна грдосија од сата Сат тај прави се за главно поштанско звање у Алжиру. Сат тај тера електрицитет а плоча му за цифре износи у просеку 6 и по метара. Цифре које означују сате велике су један метар и 10 центиметара. Размак од једног минута до другог износи 34 центиметара, а од једног сата до другог један метар и 70 центиметара. — То је по свој прилици највећи сат на свету

Насела лађа.

Јављају из Ријеке да је „Геделе“ лађа која је својина мађарско хрватског бродарског друштва прексиноћ на путу између Ријеке и Котора јужно од Шибеника насела. Лађу је по свој прилици јаки ветар натерао на обалу. Лађа није у великој опасности, сви путници су спашени.

Брзојави „Застави“.

Стигли 27. фебруара.

Преслушање дра Жарка Миладиновића.

Загреб. Данас је трајало испитивање дра Жарка Миладиновића два сата. Против истраге и истражног затвора уложена је притужба.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

Васа Петровић
из Паланке положио је зидарски испит и добио диплому. С тим се препоручује српским општинама да прима прављење нацрте трошковника за зидање, по врло умереној цени 137 5 8

РПСКОЈ МАНАСТИРСКОЈ ШТАМПАРИЈИ
у Ср. Карловцима
потребан је
ВЕШТ МАШИНИСТА,
који уме да руководи бензинмотором и парним котлом. Ступити може одмах. 257 2—2

Оглас дражбе.

У среду 4. (17.) марта у 9 сати пре подне ће се продавати у манастиру

Ковиљу

рогате марве и то:
28 комада крава
12 комада јунади
30 комада телади
3 комада бика.

У четвртак 5. (18.) марта у 9 сати и идућих дана ће се на јавној дражби продавати земља истог манастира под пролетњи усев на једну годину у закуп

Земља ће се издавати парцелирно.

Лицитанти имају положити 10% од искличне цене као вадијум. Досталци имају положити прву половицу закупнине одмах. О тали услови ће се пре почетка лицитације прочитати.

У Карловцима, 26. фебруара (11. марта) 1909.

Душан Ширадовић
помоћник надзорника срп. нар. цркв. добара.
269 1 3

100.000 Круна
стаје
НАРТЕНОВ БИОСКОП
фотографска снимка земљотреса у Калабрији, Месини — а у Новом Саду ће се моћи видети у уторак и среду већ и за
60 потура.

ТРАЖИМ ПОМОЋНИКА
који зна добро
ЋУРЧИЈСКУ РАДЊУ.
Ступити може одмах.
Михаило Кајчик
Ћурчија у Пивница.
260 1—1

КРОМПИРА
рова, ранз, плава и бела, лука и арпацика, нуди вагонима најјефтиније 18 7—
Александар А. Мудрок
Митровица (Срем).

ИЗВРСНО СРЕМСКО ВИНО
из свога винограда
26 новчића литра,
шљивовица и комовица 50 н литра
Точи се у сопственој кући
Мите Штрангарева
гостионичара
код „црвеног срца“
у Новом Саду.
150 4 10

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.